

GOSPODARSTVO

TRGOVINA * INDUSTRIJA * OBRT * FINANCE

Leto II. št. 26

1rst 18. septembra 1948

Cena ltr 15

IZHAJA DVAKRAT MESEČNO. UREDNISVO IN UPRAVA V TRSTU, UL. RUGGERO MANNA ST. 29. TELEFON 27-947. CENA: POSAMEZNA STE-VILKA 15.— LIR, 6 DIN. NAROCNINA: LETNA 350.— LIR, 85.— DIN; POLLETNA 180.— LIR, 45.— DIN. CEKOVNI RACUN »LJUDSKA ZA-LOZBA TRST. STEV. 11546.— CENE OGLASOV: ZA VSAK MM VISINE V SIRINI STOLPCA 40.— LIR.

Na Tržaškem sejmu

Gospodarska ali politična propaganda?

Uradni začetek Tržaškega sejma je bil v zadnjem trenutku odložen za tri dni, neuradni pa za en dan, da bi predstavniki imenovane krajevne oblasti lahko prisostvovali kričeji manifestaciji v Rimu za revizijo mirovne pogodbe in priključitev Trsta k Italiji na dan 15. septembra, to je prav na dan, ko bi se moral odpreti sejem.

Vodstvo Tržaškega sejma, ki posluje pod okriljem začasnega gospodarskega mestnega sveta, — ki je bil tudi imenovan in v katerem večina tržaškega prebivalstva sploh ni zastopana — se je stva odločilo za preložitve začetka sejma iz čisto političnih razlogov — da bi tudi po svojih močeh prispevalo k agitaciji, katere uspeh bi pomenil gospodarsko propast Trsta. Ta korak je seveda opustil pretežni del tržaških gospodarskih krogov, ki je odločno za ohranitev Stojnice, ker vidi v njej bistven pogoj za izvrševanje tiste naloge, ki je dana tržaškemu pristanišču že po njegovi naravni legi, pa tudi po zgodovinskem razvoju in volji 21 držav, podpisnic mirovne pogodbe z Italijo; njegova naloga je v tem, da omogoči podonavskim državam izhod na morje in posreduje med njimi in čezmorskimi deželami.

Prireditelj mednarodnih sejmov je že stara navada in običaj je tudi, da se sejmi vršijo skoro vedno v istem času, da se na ta način lažje vpletajo v poslovno svetlo. Toliko bolj pa je gospodarske kroge iznenadila odložitve sejma v zadnjem hipu, ker je bil dan začetka uradno napovedan in razglašen v mednarodnem svetu.

Niti letošnji Tržaški sejem ni prekoračil meje italijansko-jugoslovansko-tržaške prireditve. Ostale države so zastopane v tej ali drugi stopnji z eno ali dvema predstavnicami. Zunanja oprema naravnih vtiš od neke mere večje stalnosti in doganosti, sicer smo v vsakem pogledu ostali pri starem. Ker se je zabavni del s folklornim presežili s »Pomorske postaje« k Sv. Justu, je ostalo za prave gospodarske stroke nekaj več prostora, tako da ni letos sejmšije tako nabasano.

Tržaški sejem bi pač moral prikazati gospodarsko vlogo Trsta kot trgovinsko pomorsko in industrijsko središče, ki veže svoje naravno zaledje s čezmorskimi deželami, zlasti pa z bližnjim vzhodom in proizvaja za zaledje. Razstava naj bi privabila interese iz vseh teh dežel in jim pokazala, kakošno blago lahko izmenjujejo v medsebojni trgovini. Te svoje vloge Tržaški sejem v sedanji obliki ne more izpolniti, saj zaledje razen Jugoslavije in Italije sploh ni zastopano; z druge strani tudi ni dovolj nakazano, kaj lahko Trst nudi kot industrijsko središče in pomorska luka v svojih čezmorskih zvezah.

Kakor rečeno, prevladujejo na razstavi Italija, Jugoslavija in Trst. Letos se opaža stremljenje Trsta, da stopi malo bolj v ospredje s svojim gospodarstvom, Zdruzene jadranske ladjedelnice so s svojimi podjetji, ladjedelnicami pri Sv. Marku in strojarjo pri Sv. Andreju, pa tudi »Tržaški arzenal« vidnejše zastopani; pozornost vzbujajo veliki ladijski Diesellov motor, delo strojarne pri Sv. Andreju, tudi druga tržaška podjetja iz vseh strok, kakor Infort, Cotur, Rosenfeld, Stegü itd., se skušajo letos bolj uveljaviti. Med odpravnimi podjetji te privabi Parizijski zemljevid vseh prometnih zvez v tržaškem zaledju pa tudi »Adriaspeda« ima svojo stojnico. Plovna družba Tržaški Lloyd, ki je kot nedavna italijanska država lastnina pripadala Svobodnemu tržaškemu ozemlju, je na sejmu med še vedno italijanskimi podjetji »Altalia«, »Adriatica« in »Tirenia«. Svobodno tržaško ozemlje se je

nekoliko opogumilo in se pokazalo s stojnico »Državna prodaja Svobodnega tržaškega ozemlja«.

Bogato je zastopana italijanska industrija, ki nima na sejmu nobenega močnejšega tekmeča, ker ni zastopana nobena izmed industrij v državah tržaškega zaledja, ne češkoslovaška, ne švicarska, ne nemška. Tako je bilo lani, tako je letos. Vodstvo velesejma, ki je v bistvu v rokah tržaške občine, očitno to hoče in želi, da tako ostane iz političnih razlogov. Kako to na pr., da so češkoslovaška podjetja prešla vabilo šele v zadnjem hipu? Jugoslavija sama razstavlja predvsem kot agrarna dežela samo pridelke in izdelke, ki se izvažajo, kakor les, vina, tobak in ruda. Pod tem geslom je bila letošnja jugoslovanska razstava tudi organizirana. Ameriška industrija sta skromno zastopani samo po tržaških agentih.

Okusna razstava priča o uspehih Jugoslavije.

Jugoslovanski razstavniki oddelki so okusno urejeni in delujejo brez vsake vsiljivosti ter prihajajo letos bolj do veljave kakor lansko leto; tako oddelki za folklorno, rudo, les in kemične proizvode, Jugoslaviji je bilo letos dodeljenega tudi nekaj več prostora (okoli 550 kv. m). Glavni napisi po jugoslovanskih oddelkih so dvojezični (slovenski in italijanski). Jugoslovanske trdnice razstavlja pod okriljem Trgovinske zbornice FLRJ v Beogradu, ki daje na sejmu tudi zaželena pojasnila, aranžiral pa je razstavo Hrvatski oglasni zavod v Zagrebu.

Pompena jugoslovanske udeležbe ne smemo ceniti po številu zastopanih tvrdk, ker so bile industrija, trgovina in rudarstvo podpravljeni, in nastopajo osrednja državna podjetja kot predstavniki vsakega sektorja, ki vključuje nešteto drugih podjetij. Tako zastopajo osrednja podjetja »Slovenija lesa« (Ljubljana) »Export drvo« (Zagreb) in »Jugodrvo« (Beograd) vsa lesno izvozno panogo. Naravna bogastva mlade države, les, ruda, kamni, zdravilna zelišča itd. pa tudi napori jugoslovanskih narodov, da bi jih dvignili iz zemlje so nazorno prikazani. Tudi letos se odlikujejo jugoslovanski usnjarski izdelki in krzna, ki uživajo mednarodni sloves. Med kemičnimi proizvodi opaziš steklo, kristal, klej, kavstično sodo itd.

Poleg samih industrijskih izdelkov, ki postajajo očitno vedno boljši, pričajo tudi številke o ogromnih naporih, uspehih in načrtih jugoslovanskih narodov, kakor na pr.: proizvodnja surovega železa l. 1939 100.000 ton, na koncu petletke l. 1951 555.000 ton (povečanje 545%), proizvodnja cinka l. 1939 4.918.000, l. 1951 20 milijonov (407%), bakra 42.000 in 80.000 (93%), svina 11.000 in 65.000 (591%), kavstične sode 13.919 in 35.000 (252%).

Ze po teh številkah, ki ne ponazorjujejo naporov za dvig kmetijstva in elektrifikacije dežele, lahko sklepamo, v kako bogati opremitvi se bo Jugoslavija pojavila na Tržaškem sejmu l. 1951.

Češkoslovaško predstavljata tvrdka »Sana« iz Prage, ki izdeluje voščne proizvode, lake in dišave.

Pri vseh svojih nedostatkih pomeni Tržaška razstava vendarle korak naprej na poti k obnovi tržaškega gospodarstva.

PRI SV. JUSTU

Oddelek pri Sv. Justu je namenjen predvsem prehranbenim izdelkom. Tu so razstavi svoje izdelke med drugimi tudi vse tržaške tvornice likerjev in ostalih alkoholnih pijač. Neka tvrdka iz Beljaka je sestavila leseno hišico, za katero se zanimajo zlasti tržaški brezdomci. Hišica s 4 prostori (55 kv. m površine) bi stala a feo Trbiž nekaj nad 800.000 lir, postavljena v Trstu pa po drugi milijon. Najboljši kot pri Sv. Justu predstavlja gotovo 4 jugoslovanske stojnice zgrajene v narodnih slogih (slovenskem, hrvaškem in srbskem), v katerih raz-

stavlja Slovenija, Hrvatska in Srbija svoje kmetijske prideleke (sadje, vina in likerje), v četrti pa je nastanjena točilnica zapeljivih pijač. — Češkoslovaška prikazuje svojo proizvodnjo čokoladnih izdelkov.

MNENJE IN NAČRTI VODSTVA

Predsednik družbe za tržaško razstavo g. Modiano je v razgovoru s tržaškimi novinarji poudaril predvsem težkoče, na katere so naleteli še neizkušeni organizatorji prireditve: ovire na državnih mejah, pomanjkanje prenočišč za razstavljalce in obiskovalce, pa tudi birokratični postopek v sami organizaciji razstave.

Za bodočnost se že zdaj snujejo razni načrti (zgraditve paviljonov, kjer bi med drugim dobili svoj stalni sedež vsa inozemska gospodarska zastopstva ter trgovinski muzej). Vsekakor gre za ogromne investicije, ki bi verjetno za zdaj prekašale zmogljivost tržaškega gospodarstva.

Na letošnjem sejmu so zastopane Svobodno trž. ozemlje, Italija, Jugoslavija, Češkoslovaška, ZDA, Avstrija, Svica in Madžarska.

ZGLEDE IZ BARIJA

Bari je letos napel vse sile, da bi uspel njegov »Sejem Bližnjega Vzhoda«. Rimski gospodarski list »Il Globo« je barskem sejmju podelil posebno število, ki vsebuje tudi do g' članek v srbohrvaščini »Novi vidiki prometa in trgovina s Istokoma«.

Ali bi to bilo mogoče v Trstu?

Tranzit čez Italijo v Trst

Uprava Italijanskih državnih železnic je nedavno odredila, da se mora za prevoz blaga v tranzitu čez Italijo, namenjenega v tržaško prosto luko, plačati vozarina po tarifi za tranzitni promet, in sicer z odstopom tujih »čvrstih« valut (ameriškega dolarja in švicarskega franka). Gre za blago, ki prihaja iz inozemstva ali je namenjeno v inozemstvo čez italijansko ozemlje in torej pride v krajevno potrošnjo.

Za kavo n. pr., ki bi prispeala v Genova in bi bila namenjena v tržaško prosto luko, je treba plačati: Genova — tržaška prosta luka v Novi luki 7,50 švic. fr. (v italijanski valuti 1.059 lir računajoč 1 švic. frank po železniškem tečaju 147.— lir). Za prevoz 1 tone lesa v tranzitu iz Trbiža v prosto luko v Novi luki plačaš 15,96 švic. fr. (v italijanski valuti 2363 lir). Razlika med to tarifo za tranzit in navadno, ki se uporablja, ko gre za blago namenjeno krajevni potrošnji, je precejšnja. Tako znaša vozarina po drugi tarifi (za krajevno potrošnjo) v prvem primeru (Genova — Trst) 612 lir, v drugem pa 1.357 lir.

Kakor poroča »Astra«, preučujejo zdaj Italijanske železnice način praktične uporabe nove tarife, ki bi najmanj prizadel tržaško trgovino.

Delegacija Jugoslovanske izvozne banke v Trstu

Prve dni septembra je pričela poslovati v Trstu (ul. Cicerone 8 l. nad.) delegacija jugoslovanske »Izvozne in kreditne banke a. d. Beograd«, ki bo vodila račune v zvezi z blagovnim prometom med angloameriškim področjem STO-ja in bližnjim jugoslovanskim zaledjem Trsta. Gre za omejeno obmejno trgovino, ki zajema zlasti m'eko, sadje, ribe in meso in ki se vrši izven italijansko-jugoslovanskega kliranga, v katerega so nedavno vključili tudi angloameriško področje STO-ja. Omenjene bančne posle je doslejčasno vodila družba »UIVODA«.

Za bančne operacije, ki se nanašajo na blagovno izmenjavo v okviru italijansko-jugoslovanske trgovinskega sporazuma sta pristojni kakor doleč Jugoslovanska narodna banka in Banca d'Italia. Bančne posle za kompenzacije med področjem A in B STO-ja izvršuje še vedno Istrska banka v Kopru in podružnica Italijanske banke v Trstu.

Nevarnost s severa

Avstrija preti Trstu s severnimi pristanišči

»Die Presse« (28. avgusta) se pritožuje, da mora Avstrija plačevati pristaniške usluge v Trstu s čvrstimi devizami, medtem ko je ZVU dovolila Češkoslovaški za poravnavo pristaniških uslug kredit v višini 200 milijonov dolarjev. V smislu dogovora bo Češkoslovaška poravnala ta kredit z izvozom blaga v Trst. Na ta način prihrani Češkoslovaška devize, Avstriji pa se godi toliko večja krivica, ker je njen promet skozi tržaško pristanišče zdaleč večji kakor promet Češkoslovaške (Pri tem ne smemo pozabiti, da gre predvsem za ameriško pomoč Avstriji. ne pa za pravi trgovinski tranzit, kakor v primeru Češkoslovaške. Tako je iz Trsta odšlo po železnici v Avstrijo n. pr. v juniju tega leta 69.587 ton blaga, prispelo pa je iz Avstrije samo 9.004 ton. Na Češkoslovaško pa je bilo odpeljanega v istem času 7.069 ton, medtem ko je Češkoslovaška izvozila čez Trst blaga za 6.373 ton, tako da je češkoslovaški tranzit skoro popolnoma uravnotežen. Ko preneha ameriška pomoč Avstriji, je jasno, da se bo avstrijski tranzit silno skrčil. Prip. ur. »Gospodarstvo«.)

»Die Presse« opozarja nato Tržačane, da se Anvers in Rotterdam toliko bolj potegujeta za srednjeevropski tranzit, odkar ju je angloameriška gospodarska uprava JEIA izločila iz nemškega zaledja. Ti dve pristanišči dajeta možnost, da se pristaniške usluge poravnajo v kliringu in torej ne zahtevajo čvrstih deviz. Iz tega sledi, da bi Avstrija lahko obrnila Trstu hrbet in usmerila svoj tranzit čez omenjeni luki.

Tržaški poslovni svet se te nevarnosti zaveda, ugotavlja »Die Presse«. Zato zahteva, da se tudi z Avstrijo zaključi podoben sporazum, kakor ga ima Češkoslovaška. Od tod tudi misel, da bi se v italijansko-avstrijski klirinski sporazum, za katerega so v teku pogajanja, uvedla določba, ki bi Avstriji omogočila poravnavo pristaniških uslug v Trstu v kliringu.

»Die Presse« skuša odbiti »vmeševanje« (ingerenco), ki pripada ZVU v Trstu in prepusti odločitev italijanski vladi, ponavljajoč, da je Avstrija zdaleč najvažnejši klient tržaškega pristanišča in da konkurenca iz Rotterdama čedalje narašča.

Izvajanja avstrijskega lista so nov dokaz, kako usoden pogrešek je storila ZVU, ko je sklenila z rimsko vlado marčne gospodarske sporazume in si je za čas njihove veljavnosti popolnoma zavzela roke z zunanji trgovini. Skoda, ki je bila s tem prizadeta tržaškemu pristanišču, je neprecenljiva; saj odločajo zdaj o upravnosti tržaškega tranzita, ki je eden glavnih virov tržaškega gospodarstva, v Rimu, kjer so vedno dajali prednost italijanskim pristaniščem, kakor Benetkam in Genovi. Na drugem mestu omenjamo, da se postavlja v zadnjem času, po zatrditvi nekoga tržaškega lista, zapreke tudi Češkoslovaški, ki bo rada poravnala pristaniške usluge z izvozom blaga v Trst. Vse to po želji rimske vlade.

Avstrijska prosta cona v Bremenu?

Po poročilih iz nemških virov so avstrijski zasebni gospodarski krogi stopili v stik s predstavniki nemškega pristanišča v Bremenu, da bi potipali, pod kakšnimi pogoji bi bil Bremo pripravljen odpreti posebno prosto cono za promet z Avstrijo. Dosej še ni bilo mogoče zadeve popolnoma razčistiti. Ni se gotovo, ali bo tudi avstrijska vlada uradno postavila svoj predlog. Zdi se, da je pobudo za ta korak dala Zdruzenje avstrijskih trgovinskih zbornic.

Hamburško pristanišče se naglo obnavlja

Hamburg, ki je bil med vojno strahovito razrušen se hitreje obnavlja, kakor so računala konkurenčna pristanišča na severu in jugu. Tako je razvidno iz poročila Goeteborske banke, da so Svedski računali, da bi Goeteborg lahko prevzel del hamburškega prometa, z druge strani pa so Danci napovedovali hitrejši razvoj pristanišča v Kopenhagenu, ker so računali da ne bo Hamburg nikdar več prišel do nekdanje veljave. Na severu sta zaradi izločitve Hamburga iz svetovnega pomorskega prometa mnogo pridobila Rotterdam in Anvers, ki sta potegnili nase del tranzita iz srednjeevropskih držav, kakor iz Češkoslovaške in Avstrije. Svoje je seveda storila tudi konkurenca Ščecina, Gdlinje in Gdanska.

Na jugu ni Trst sam prav nič izkoristil izredne konjunkturo, ki jo je prineslo razrušenje njegovega najnevarnejšega tekmeča na severu Hamburga, ker ni pokazal iz raznih vzrokov nikakšne lasine iniciativnosti po vojni. Več ali manj umetno ustvarjena politična napetost je paralizirala vsako pobudo.

Zamujena prilika se ne vrne več. Hamburg se naglo postavlja na noge, kakor nam kažejo naslednji podatki: danes je v obratu v hamburškem pristanišču že 469 dvigal, dalje 2 pritrjena in 9 plavajočih žerjavov za dviganje težkih tovorov, t. j. obnovljeno je že 54% predvojnih dvigalnih naprav. Za pristajanje velikih čezmorskih parnikov je na razpolago 2.300 m obali (48% predvojnne dolžine) in 60 pristajališč (89%). Se bolje je preskrbljeno za srednje velike in manjše ladje. V prosti luki je že na razpolago 270.000 kv.m skladišč in površina samih lop ob pomolih znaša že 275.000 kv.m (40% predvojnne).

Predvojno je imel Hamburg eno najbolj razvitih mrež čezmorskih prog. Čeprav se je izvozna in uvozna trgovina začela razvijati prav za prav šele lansko leto, pristajajo danes v hamburškem pristanišču ladje že 50 inozemskih plovnih podjetij. Največ ladij odhaja zdaj v Severno Ameriko t. j. 24 na mesec; te

proge vzdržuje 12 plovnih družb. 22 ladij odhaja mesečno v vzhodno Azijo, vzdržuje jih 16 družb. Vozni red pomorskih zvez s sredozemskimi pristanišči naveza 15 odhodov iz Hamburga, za zvezo z Južno Ameriko pa 7. Poleg teh prog vzdržuje 29 plovnih družb zveze s severno Evropo in s pristanišči ob Severnem morju; vozni red naveza 90 odhodov v tej smeri na mesec. Dosej so obnovile svoje delovanje 4 nemške plovnice družbe.

V prvi polovici tega leta se je število prispelih ladij dvignilo na 3.820, to se pravi da se je povečalo za 2.311 v primeri z lanskim letom medtem, ko je prispelo v Bremen 1.005 ladij več kakor lansko leto. Tonaža se je povečala na 7,70 milijona NRT (netto reg. ton), medtem ko je lansko leto v tem razdobju znašala 1,4 mil. ton. Tonaža v Bremenu je dosegla letos 2,79 milijona BRT (brutto reg. ton), lansko leto pa 2,28 mil. ton. V teku prvega polletja so letos prispelje v Hamburg ladje 23 raznih narodnosti, v Bremen pa ladje 15 raznih narodnosti. V Bremenu prevladuje ameriška zastava (47%), medtem ko ne zavzema v Hamburgu nobena zastava monopolnega položaja.

Nemški gospodarski tisk gleda optimistično na bodoči razvoj Hamburga, računajoč zlasti na hitrost in varnost v opravljanju poslov.

VPISOVANJE V SLOVENSKE STROKOVNE SOLE

Vpisovanje dijakov na slovensko dvorazredno trgovsko nadaljevalno šolo in slovensko industrijsko tehnično srednjo šolo v Trstu se vrši vsak dan od 10-12 ure v tajništvu slovenskega učiteljskega v Trstu, v ul. Lazzaretto Vecchio 9/II do 20. septembra.

Za vpis so potrebni naslednji osebni podatki: ime in priimek dijaka, ime očeta in matere, kraj in datum rojstva, bivališče staršev in dijaka ter šolska izobrazba dijaka. Na omenjenem mestu bodo dijaki in starši dobili tudi vsa potrebna pojasnila.

Tržaški tribut Italiji

Neki tržaški list je nedavno poročal, da je Češkoslovaška ponudila Trstu, da bi poravnale stroške za usluge v tržaškem pristanišču z izvozom čevljev. Severna pristanišča sprejemajo takšen način poravnave, samo da si zagotovijo klientelo iz srednje Evrope. V Trstu so češkoslovaško ponudbo odbili, ker so zahtevali italijanski tovarnarji čevljev. Na podlagi gospodarskih sporazumov med ZVU in Italijo (marca 1948) odloča o takšnih zadevah rimska vlada, s katero je ZVU v stiku po Italijanski gospodarski delegaciji v Trstu. Češkoslovaški čevlji bi bili cenjeji kakor so izdelki italijanske industrije in tržaško pristanišče bi si na ta način zagotovilo del češkoslovaškega tranzita, ki bo poleg primarni iskatvi drugo pot — skozi pristanišča, ki bodo češkoslovaško ponudbo rada sprejela.

Navajamo drug primer, ki nam nazorno kaže kakšen tribut plačuje Trst Italiji, ker mu ne dajejo, da bi se iztrgal iz italijanskega carinskega sistema in se prerinil do gospodarske neodvisnosti, čeprav mu te pravice izrecno priznava mirovna pogodba z Italijo.

Velika ameriška izvozna tvrdka »Export Finders Bureau«, New York, je ponudila nemškimi tvrdkam v zapadnih conah razne vrste blaga, od železnih in kemičnih izdelkov do raznih vrst živil in radijskih aparatov. Med pomembnimi radijskimi aparati je 16 raznih tipov, ki kljubujejo tudi najstrožji kritiki, kakor pravi ponudba. Najcenejši aparat stane 9,50 dolarja (niti ne 6.000 lir), najdražji 31 dolarjev (okoli 19.000 lir). Srednja vrsta, to je 6-cvtni

aparati stane 23,65 dolarja (okoli 8.190 lir, računajoč dolar po 600 lir).

Jasno je, da bi ameriške tvrdke po istih cenah ponudile radijske aparate tudi svobodnemu tržaškemu ozemlju. Toda kaj bi dejalo italijansko ministrstvo za zunanjo trgovino, ko italijanske tvrdke prodajajo v Trstu aparate po cenah od 35.000—80.000 lir. Da se lahko ohrani italijanska industrija radijskih aparatov, ki sestavlja aparate iz kosov, izdelanih v tujini, mora tržaški potrošnik plačevati Italiji pošten tribut, tako nekako kakor so ga plačevali tržaške ladje Benetkam, ko so se gospodarile na jadranskem morju.

Mar mislite, da v Trstu nima mo tehnikov, ki bi sestavljali radijske aparate iz tujih kosov in bi lahko osnovali novo industrijo, ki bi Trstu prinesla novega zaslužka? Prav ta namen je bil tisti, ki se ustanovili Sto in določili, da se Sto ne sme gospodarsko združiti z nobeno državo.

200 lesenih hiš za Argentino. Trgovinska pogodba med Švedsko in Argentino je bila dopolnjena s sklenitvijo nove kupčije. Gre za dobavo 200 hiš iz švedskega lesa Argentini, v vrednosti 2 milijonov švedskih kron. Način plačila še ni bil določen.

Biconija — Belgija — Argentina. Iz Berlina poročajo, da je bil med Biconijo, Belgijo in Argentino sklenjen tristranski dogovor, po katerem bo Argentina dobavljala Belgiji za 2,5 milijona dolarjev mesa in žita. Belgija bo dobavljala Argentini v zameno rezila in precizijsko orodje, ki ga bo kupila v Biconiji.

NEMČIJA - AVSTRIJA - JUGOVZHOD

V zadnjem času se Avstrija in Nemčija vedno bolj uveljavljata v Podonavju in jugovzhodni Evropi, t. j. v državah, s katerimi sta bili pred vojno trgovinsko tesno povezani. Avstrija je nedavno sklenila trgovinsko pogodbo s Čehoslovaško in Madžarsko, Zapadna Nemčija je prav tako zaključila trgovinske pogodbe z Madžarsko in se zdaj pogaja s Čehoslovaško. Vzhodna Nemčija pa je že itak v dobrih gospodarskih stikih s podonavskimi državami. Na drugi strani se vedno bolj razvija tudi trgovina med Avstrijo in Zapadno Nemčijo.

Tako je bil med tema državama nedavno sklenjen sporazum za dobo enega leta, ki predvideva izvoz nemškega blaga v vrednosti 16 milijonov dolarjev, uvoz avstrijskega blaga pa v vrednosti 21 milijonov. V prvih petih mesecih je Avstrija uvozila iz Biconije za 160 milijonov šillingov (17 odst. vsega uvoza), izvozila pa za 52,6 milijona šillingov (5 odst. izvoza). Avstrija bo po novi pogodbi izvažala predvsem magnezit, papirne izdelke, železniške vagonne in kemikalije, dalje grafit, talk, posebno jeklo za izdelavo orodij in aluminij, uvažala pa bo železo, stroje za obdelovanje lesa, papir, stroje, za opremo rudnikov, kemikalije, zdravila, razne cevi, motorna korlesa, fotografski papir itd.

Trgovinska politika ameriške VU v Biconiji je doslej ovirala gospodarske stike med Biconijo in podonavskimi državami in zadnjem času pa je — kakor zatrjuje nemški gospodarski listi — bolj naklonjena tem stikom. Sklenitev trgovinske pogodbe med Biconijo in Madžarsko, ki je bila ratificirana konec avgusta,

kaže po mnenju teh listov namen angloameriške VU pospešiti trgovino z jugovzhodnimi državami. Madžarska je že v začetku tega leta ponudila zapadni Nemčiji razna živila, toda JEIA (angloameriška gospodarska uprava) je to ponudbo zavrnila. Sedanji sporazum med Madžarsko in zapadno Nemčijo predvideva tudi uvoz živil iz Madžarske.

Zapadna nemška oblastva so že pripravila seznam blaga, ki bi prišlo v poštev za izmenjavo s Čehoslovaško in ga poslala v Prago. V Zapadni Nemčiji pričakujejo zdaj češkoslovaške ponudbe.

NEMSKO GOSPODARSTVO HOCE NA JUGOVZHOD

Nemški gospodarski tisk javlja, da je Angloameriška gospodarska uprava v Biconiji JEIA prišla do zaključka da je treba pospešiti trgovino med zapadno Nemčijo in vzhodnimi evropskimi državami. Tako so predstavniki JEIA pri pogajanju za izvedbo Marshallovega načrta v Parizu poudarili, da bo JEIA s svoje strani napravila vse, da se navežejo gospodarski stiki med Biconijo in jugovzhodnimi državami, ki se niso priključile Marshallovemu načrtu, ker si ni mogoče zamisliti pozitivne medevropske trgovine brez udeležbe teh dežel. Ker ne more zapadna poluta (Amerika) prevzeti skrbi zapadne Evrope z živili za neomejen čas, je treba vse storiti, da se Nemčija zopet poveže z živilskimi izvozi v jugovzhodnih državah. Z druge strani so Nemčiji tudi potrebni vzhodnoevropski trgi za plasiranje njenih industrijskih izdelkov.

štivijo k Nemčiji) je avstrijska država posedovala 26 odst. delnic DDSG, banka »Creditanstalt-Vereina« 24 odst. in neka italijanska finančna skupina 46 odst. (Italija je po prvi svetovni vojni sistematično utrievala svoje postojanke na Donavi, in sicer na Dunaju in Budimpešti. Znano je, da je kupila tudi velik del delnic Južne železnice). Trije omenjeni delničarji so bili združeni v sindikatu, katerega pravila so določala, da noben delničar ne sme prodati svojih delnic drugi osebi ali ustanovi brez vednosti ostalih članov sindikata. Po priključitvi Avstrije k Nemčiji je avstrijska državna lastnina prešla v roke nemške države in s tem tudi 26 odst. delnic DDSG. »Creditanstalt Vereina« je tudi odstopil svoj paket delnic nemški državi »na Fuhrerjevo željo« in »po nalogu H. Goeringa«, kakor trdijo Avstrijci. Nemška država je plačala delnice po 40 RM, čeprav so bile po strokovni cenitvi vredne več. Berlin je pritisnil tudi na Rim, s katerim je bil zvezan z osjo. Tako je tudi italijanska finančna skupina odstopila svoje delnice nemški državi po resnični borzni vrednosti.

USPEHI JUGOSLOVANSKE SLADKORNE INDUSTRIJE

V Jugoslaviji so končali s pripravami za letošnje sladkorno kampanjo, ki se običajno prične konec avgusta. Prve vesti o pridelku sladkorne pese so zelo dobre, tako da bo donos sladkorja večji od lanskega, ki je bil zelo zadovoljiv. Lansko leto so pridelali okrog 160.000 ton sladkorja t. j. 60% več kakor v predvojni dobi. Lansko leto je pričela obratovati nova tovarna sladkorja v Zupanji, ki je največja te vrste na Balkanu in je bila deloma zgrajena s sodelovanjem češkoslovaških strokovnjakov. Skupno ima sedaj Jugoslavija 9 tovarn sladkorja. Z izpolnitvijo obstoječih in z zgraditvijo novih obratov za predelovanje sladkorne pese, ter s smotnim uvajanjem te industrijske rastline med poljedelske kulture bo Jugoslavija, kakor kaže, dosegla še pred rokom cilje, ki jih nalaga jugoslovanski industriji in jugoslovanskemu poljedelstvu petletni plan. 230.000 ton sladkorja (214% več kakor v letu 1939) in 100.000 ha zemljišča namenjenega sladkornim rastlinam (100% več kakor v letu 1939).

SOVJETSKA ZVEZA AVSTRALIJA

Med SZ in Avstralijo je bil v preteklih dneh sklenjen trgovinski sporazum, po katerem bo Sovjetska zveza kupovala v Avstraliji volno bombaž in žitarice in bo prodajala Avstraliji papir, cink ter kožuhe.

zarjamo ZVU vnovič na določbo mirovne pogodbe, po kateri so podjetja IRI-ja (ladjedelnice, železarna in plovne družbe) postala državna lastnina STO-ja. Zato nas je toliko bolj iznenadilo pojasnilo v uradnem poročilu ZVU, da bo izdelan načrt za gradnjo novih ladij sporazumno z italijansko vlado.

Podražitev življenja v Trstu

Kakor je bilo že objavljeno v dnevnem časopisu je ZVU sklenila, da bo odpravila politične cene osnovnim življenjskim potrebščinam. Kruh bo stal od 1. oktobra 82 lire za kg, testenine 100, pšenična moka 83, mast 420, izhlapljeno mleko 210 lir za kg. Te cene se niso dosegle višino prostih tržnih cen in verjetno je, da se bodo v bližnji bodočnosti navedena živila še podražila, vsaj dokler se ne izravnajo s prostimi tržnimi cenami. Istočasno se bo podražil plin za 3,50 lir za kub. m ter električna struja za 2 liri na kWh. Na dan 16. septembra so bile poleg tega povišane tramvajске vozne za 50% (od 10 na 15 lir čez dan in od 15 na 20 lir po 22. uri in ob praznikih). Seveda bo podvrženo podražitvi tudi ostalo potrošniško blago, ki ga nabavljajo v sklopu Marshallovega plana, v kolikor ga že niso potrošniki (n.p. industrija) plačevali po tržnih cenah.

V odboju 1 VII. 1948 - 30. VI. 1949 je bilo začasno nakazano analoameriško področje Sto-ja blaga v vrednosti 18 milijonov dolarjev (okrog 10,6 milijard lir po današnjem tečaju lira-dolar) od tega približno 7,5 (4,42 milijarde lir) za živila 4,5 milijonov dolarjev (2,64 milijarde lir) za premo, 3,5 milijonov dolarjev (2,06 milijard lir) za industrijske surovine ter 2,5 milijonov dolarjev (1,47 milijarde lir) za industrijske nabave.

Polemika o avstrijsko-tržaški družbi „Oestrig“

Proti koncu avgusta je bil na Dunaju ustanovljen občni zbor avstrijsko-tržaške plovnice družbe »Oestrig« (Oesterreichische - Triester Schiffahrtsgesellschaft), katere ustanovitev smo že napovedali v našem listu. Poleg avstrijskega kapitala je med tržaškimi kapitalisti prispevala tudi družba »Brajte Kozuliča«. Poslovni načrt družbe predvideva dve nalogi: predvsem vzdrževanje prometa med Trstom in Bližnjim vzhodom z dvema tovornima ladjama in prevažanje do Trsta, blaga ki je namenjeno Avstriji v okviru Marshallovega načrta, z najetimi ladjami.

Za prvo službo je družba kupila dve korveti, ki jih zdaj predelujejo v tovarne ladje, za drugo pa namerava najeti večje ladje v tujini.

Na ustanovnem občnem zboru je bilo tudi odkrito, da računajo avstrijskega blaga iz Amerike toliko zaslužiti v čvrstih devizah, da bi lahko nakopili ustanovno glavnico za novo avstrijsko družbo za čezmorski promet.

Glede izvedbe tega programa se je v avstrijskem tisku (»Die Presse«, »Verkehr«) vnela polemika, ki odkriva nekatere šibke strani novega podjetja. »Verkehr« dvomi v domnost starih kanadskih korvet, ki jih dolgo ni hotel nikdo kupiti; te so po mnenju lista prepušeni in pogon premočnih strojev zahteva preveč goriva. Ze egiptska družba »General Navigation of Egypt« ni imela sreče s takšnimi korvetami, ki jih je postavila na progno Aleksandrija - Benetke - Trst. Poleg tega ni verjetno, da bodo Američani izročili polovico prevoza Marshallovega blaga za Avstrijo (prva polovica je rezervirana za ameriške ladje) prav tej družbi, ki bi vozila s tujimi najetimi ladjami in torej dražje. Prevoz na teh ladjah bi bil vsaj za 30 odst. dražji.

»Die Presse« pozdravlja namen delničarjev, da bi iz izkupička za prevoz Marshallovega blaga osnovali glavnicno za novo veliko čezmorsko družbo, toda izraža strah, da bi se na ta način podražil prevoz, ki ga je treba plačati v dolarjih in gre na račun avstrijske države v okviru Marshallovega načrta. Nikakor ni verjetno, da bi družba s tujimi ladjami lahko konkurirala drugim podjetjem, ki vozijo z lastnim ladjem. Višje prevoznice bi bile samo na škodo obnove avstrijskega gospodarstva.

Slovo. »Il Mare« - Trieste Mercantile se z obžalovanjem poslavlja od dr. Stefana Addobbattija, »enega izmed glavnih bistrih uradnikov tržaške Trgovinske zbornice«, ki je bil prenešen v predsedništvo vlade v Rimu kot uradni Ministrstva za industrijo in trgovino. Kot Italijan naj-

Stanovanjsko vprašanje

se postavlja z vso ostrino

Obrisi novega stanovanjskega zakona v Italiji

Vprašanje najemnin in stanovanj je postalo zopet predmet živahnega razpravljanja ne samo med tukajšnjimi gospodarskimi krogi, temveč tudi med širokimi sloji tržaškega prebivalstva.

Kakor znano, je italijanska vlada pravkar pripravila osnutek zakona o najemninah. Ker so se doslej tukajšnje oblasti v podobnih zadevah skoro vedno naslonile na italijansko zakonodajo, ne bo odveč, če povzamemo v glavnih obrisih osnutek novega zakona, ki ga bo italijanska vlada predložila v odobritev parlamentu. Osnutek je povzet iz neuradnih virov in bo verjetno v zbornici nekoliko popravljen.

Novi italijanski stanovanjski zakon predvideva, da bodo odpravili zaporo nad najemninami do leta 1955 za prostore, ki so namenjeni stanovanju ali ki so jih zasedle osebe, ki v njih izvršujejo svoj poklic; to samo v primeru, ako njihov zaslužek zadostuje le za njihove najnujnejše življenjske potrebe. V vseh drugih primerih (trgovina, industrija, obrt itd.) bo zapora konec 31. decembra leta 1949.

Med tem časom bodo lahko lastniki hiš ali stanovanj zvišali najemnine vsako leto za 50 odst. sedanje vsote. Povišek bo torej stalen in znašal 50 lir na vsakih 100 lir najemnine, v sedmih letih torej 350 lir na vsakih dose-danjih 100 lir najemnine. Najem-nina se bo lahko zvišala do 100 odst. za razkošna stanovanja, a to samo za najemnike, ki imajo dohodke, ki prekašajo neko določeno vsoto, ki še ni določena. Nasprotno pa bo povišek znašal le 30 odst. v primeru, ako ima najemnik majhen zaslužek izključno od svojega dela ali če najemnik že zdaj plačuje najemnino, ki je v primerjavi z drugimi stanovanji sorazmerno visoka. Enake določbe bodo veljale tudi za podnajemnike. Najemnik bo v glavnem lahko, kakor doslej, oddajal del stanovanja v podnajem, če je to stara pogodba izrecno prepovedovala.

Podaljšanje najemniške pogodbe ne bo veljalo v naslednjih primerih: Če najemnik ne plačuje najemnine ali težko krši druge pogodbene točke; če najemnik običajno stanuje v drugi občini ali če razpolaga v isti občini z drugim stanovanjem; če najemnik oddaja svoje stanovanje v celoti v podnajem ali če ga daje deloma v podnajem, a ne stanuje v stanovanju; če najemnik izvršuje v prostorih, ki so namenjeni stanovanju delavnost, za katero mu ni bila nepremičnina izročena in še, če ima najemnik nad 3 milijone dohodka letno ali pa premoženje vredno nad 30 milijonov.

Določbe o zapori ne bodo veljale, ako bo lastnik neobhodno potreboval stanovanje ali nepremičnino za svojo uporabo, ali za uporabo sorodnikov v ravni črti, če ne bo lastnik nujno potreboval stanovanje zase ali za sorodnike, toda to samo v primeru, da se lahko najemnik primerno nastani drugje ali pa da mu lastnik preskrbi drugo stanovanje, če najemnik oddaja nepremičnino v podnajem na dan, če ni bilo to izrecno dovoljeno po pogodbi. Če je stanovanje preveliko za najemnika, ga bo lahko lastnik deloma zasedel. Na vsak način ne bo mogel razpolagati z nepremičnino za svoje potrebe, če ni to nepremičnino kupil vsaj pred štirimi leti ali če jo bo kupil potem, ko bo nova uredba uveljavljena.

Italijanska vlada bi hotela z novim zakonom doseči hkrati dva namena: uravnovesiti najemnine s ostalimi tržnimi cenami ter pospeševati zasebno pobudo za graditev novih stanovanj. Vesti, o novem zakonu so doslej zbudile v Italiji veliko pozornost med hišnimi lastniki in najemniki. Lastniki zatrjujejo, da bodo novi poviški zadostovali kvečjemu za vzdrževanje poslopij in da ne bodo imeli od nepremičnin nikakšnega dohodka, češker ne bodo novi poviški zdaleč dosegli 50-kratni povišek, kolikor

znaša namreč povprečna podražitev tržnega blaga. Gospodarski stveniki pa ugovarjajo, da spadajo koncem koncev lastniki hiš med one kategorije, ki je obravnila skoro nedotaknjen svoj kapital, medtem ko so n. pr. lastniki vrednostnih papirjev in mali hranilci izgubili v teku vojne malodane vso svojo imovino. Poleg tega so tržne cene nepremičnin sorazmerno zelo visoke, nakup nepremičnin pa je še vedno priljubljena oblika investicije.

Odmev v Trstu

Kakor smo že omenili bo nov stanovanjski zakon z vso verjetnostjo razširjen na angloameriško področje Sto-ja. Ze zdaj pa postaja zanimivo vprašanje, kakšen odmev in kakšne posledice bodo nove odredbe povzročile v tukajšnjem svojstemnem gospodarskem okolju.

Sedanje tržaško stanovanjsko vprašanje lahko zaigramo v nekaj številkah. Trst šteje danes 60.000—70.000 najemnikov (neupoštevajoč trgovino, industrijo in obrt); današnji dohodki hišnih lastnikov znašajo 400—500 milijonov lir letno. Povprečni najemnik potroši danes za stanovanje 1—2 odst. svojega zaslužka, seveda če razpolaga s stanovanjem, ki je pod zakonsko zaščito. Če postavimo indeks stroškov za stanovanje v maju 1947 na 100 (okrog 0,8 odst. povprečne plače za služka), potem je znašal naslednjega junija 150, od septembra 1947 do danes pa je skočil nad 200.

Za najnujnejše potrebe prebivalstva bi bilo potrebno zgraditi od 7—8.000 novih stanovanj v okrog 25.000 prostori. V primerjavi s temi potrebami je bilo do sedaj zgrajeno okrog 450 stanovanj, od tega le 1 odst. na zahtevano pobudo. V gradnji je zdaj nadaljnjih 1.000 stanovanj, od tega pa le 0,5 odst. s strani zasebnikov.

Iz samih teh podatkov je razvidno, da je stanovanjska kriza v Trstu dosegla ostrino, kateri drugje težko najdemo primere. Ze iz tega razloga zahteva tukajšnje stanovanjsko vprašanje svojstveno rešitev.

Zvišanje najemnin bi predstavljalo v Trstu ugoditev deloma upravičenim zahtevam lastnikov nepremičnin, nikakor pa ne bi dalo pobude za graditev novih stanovanj. Znano je, da se v Trstu najemnine za nove zgradbe sklepajo popolnoma svobodno, a dejstvo je, da kljub temu ni skoraj opaziti vlaganje zasebnega kapitala v nove gradnje. Stanovanjska kriza je po tem takem sestavni del globlje krize, ki jo preživljajo vse ostale panoge tukajšnjega gospodarstva.

Slepo in nepremišljeno posredovanje zakonskih določb iz Italijanske republike bi utegnilo imeti na tem področju, kakor je v mnogih drugih primerih, usodne posledice, če se ne bodo pri tem upoštevale posebne tukajšnje krajevne okoliščine. Nevarnost je namreč, da bi vsi bodoči ukrepi, ki bodo sloneli izključno na povišku najemnin stvarno le zapolnili položaj širokih slojev potrošnikov in ne bodo prinesli nikake dokončne rešitve. Prehod od vezanih k prostim najemninam bi moral v Trstu združiti z načrtom za rešitev celotnega vprašanja t. j. za zagotovitev najnujnejše potrebe po stanovanjih in poslovnih prostorih. Potreben je pač širok zasnovani načrt za graditev novih stanovanjskih poslopij. To pa je mogoče storiti samo z vključitvijo stanovanjskega vprašanja najnujnejše naloge javnega značaja.

Tehnične novosti

Neka angleška trdka je pričela izdelovati nov tip stroja za tkanje preprog. Stroji prihranijo 600 odst. na času in je uporaben za izdelavo preprog na najrazličnejših vzorcih. Tovarna izdelala 1000 takih strojev na teden.

NOVI VZORCI LESONITNIH IN VEZANIH PLOSC

Industrijski propagandni urad »Council of Industrial Design« pripravil je v Londonu novo serijo 400 najvažnejših novih vzorcev lesonitnih in vezanih plošč angleške izdelke, ki kaže napredek v tej industriji. Izvedenci opozarjajo posebno na vezane plošče napolnjene s slamo in odpadki, na lesomite plošče, ki so preblečene s steklenimi vlakni in druge s kovinastimi furnirji.

Jugoslovansko - avstrijska trgovinska pogodba

V Beogradu so bila zaključena pogajanja za sklenitev trgovinske pogodbe med Jugoslavijo in Avstrijo, ki so se začela junija meseca na Dunaju. Iz avstrijskih listov navajamo naslednje podrobnosti o novi pogodbi:

Gre za klirinški sporazum za dobo enega leta (1. septembra 1948 — 31. avgusta 1949); mogoče pa so tudi kompenzacijske kupčije, ki jih sporazum omejuje, v kolikor vsebuje seznam kontingentov raznih vrst blaga, ki se smejo izmenjati samo za kontingent določenega blaga. Pogodba je bila sklenjena na dolarski osnovi in zajema izvoz in uvoz v skupni vrednosti 44 milijonov dolarjev. Za primerjavo navajamo, da znaša vrednost izmenjave, ki jo predvideva nedavno sklenjena češkoslovaško-avstrijska pogodba 400 milijonov šillingov (2 milijardi češkoslovaških kron, odnosno 40 milijonov dolarjev, računajoč po uradnem tečaju šilinga). Avstrijsko-madžarska trgovinska pogodba predvideva izmenjavo v iznosu 10 milijonov dolarjev. Za obračunavanje z Jugoslavijo bosta odprta dva računa, glavni in postanski. Pod drugi račun, ki je omejen na 3 milijone dolarjev, spada drugovrstno blago.

Izvozni seznamec so na obeh straneh zelo obsežni. Avstrijski seznamec ima 150 postavk; med temi so stroji vseh vrst, traktorji, elektrotehnični material, orodje za obdelovanje lesa, kolesa, fino jeklo, sulfiti, natronova celuloza, rajonsko predvilo itd. Jugoslavija bo izvažala v Avstrijo: baker, cin, svinec, živo srebro, krom, mangan, železniške hraslove pruge in razne vrste lesa. Avstrijski tisk se veseli uvoza jugoslovanskih živil, kakor prašičev, konj za kol, sladkorja in jaje, darje, krompir in krme (sena za živinore). Ob tej priliki je bilo rešenih tudi mnogo drugih gospodarsko-financijskih vprašanj. »Wiener Boersen Kurier« se nanaša da bo nova pogodba z Jugoslavijo priložila k poglobitvi tradicionalne trgovinske izmenjave blaga med Avstrijo in jugovzhodnimi evropskimi državami ki bo v korist vseh poročenikov. Pogodba je začasno stopila v veljavo 1. septembra in čaka na ratifikacijo. V smislu pogodbe se bo ustanovil mešan jugoslovansko-avstrijski odbor, ki bo preuči trenutne potrebe in morebitne izpremembe.

PROIZVODNJA KROGLIČNIH LEŽAJEV V AVSTRILJI. S pomočjo novih ameriških strojev je tovarna krogljičnih ležajev v Stevru dvignila proizvodnjo na 300.000 kosov mesečno. Tovarna bo v kratkem prejela več novih ameriških strojev.

IZMED CSR IN AVSTRILJO

Nova trgovinska pogodba med Čehoslovaško in Avstrijo predvideva zamenjavo blaga v vrednosti 2,2 milijarde češkoslovaških kron. Veljavnost pogodbe je določena

V čigavih rokah je DDSG?

Na nedavni donavski konferenci v Beogradu je bilo govora tudi o znani avstrijski rečni plovnici družbi DDSG (Donau — Dampf — Schiffahrtsgesellschaft), ki ima svoj sedež na Dunaju in je bila ustanovljena že l. 1830 na pobudo nekoga angleškega inženirja.

Vprašanje lastnine tega podjetja ki je pred prvo svetovno vojno imelo v rokah večino ladij na Donavi, je danes sporno, ker se je po drugi svetovni vojni oglasila Sovjetska zveza, češ, da pripada DDSG njej kot nemška imovina. Kako je prišlo podjetje v roke nemškega Reicha? Pred letom 1938 (pred priklju-

Iz tržaške gospodarske kronike

Načrti ZVU v okviru Marshallovega plana

ZVU je izdala poročilo o uporabi Marshallove pomoči (18 milijonov dolarjev) za finančno leto 1. julija 1948 do 30. junija 1949, iz katerega ponatiskujemo naslednje podatke:

Pomoč, ki jo predvideva Marshallov načrt ERP do 1952 leta ima namen omogočiti evropskim državam, da se dotlej postavijo na lastne noge. Zato se mora iz ikupička za blago, ki ga posamezne države prejmejo v okviru Marshallovega načrta ustanoviti sklad v domači valuti. Prejeto blago mora država prodati po gospodarskih cenah, torej ne po znižanih cenah, kakor so doslej prodajali v Trstu blago, kupljeno s prispevki ameriške pomoči. Zato bodo nove cene živil višje.

Da bi se tržaško gospodarstvo obnovilo in postalo aktivno, je treba modernizirati tržaško industrijo in ustanoviti tudi nova industrijska podjetja. ZVU je stopila v stik z Washingtonom, Parizom in Rimom, da bi uredila vprašanje nakazil v dolarjih in ustanovila valutni sklad v lirah, kakor ga predvideva Marshallov načrt. Načrt ZVU za gospodarsko obnovo Trsta predvideva investicije v zasebna podjetja, obnovitev trgovinske mornarice in izvršitev javnih del.

ZVU je odobrila podelitev posojil v znesku nad 2,5 milijarde lir, in sicer 805 milijonov za obnovo letjedelnice, 275 milijonov za obnovitev podjetij, ki popravljajo ladje, 300 mil. za oljarno, 130 mil. za pomožno (mehanično) ladjedelnico in industrijo, 360 mil. za obnovo ribiških ladij, 700 mil. za razvoj industrije za izdelavo živilskih konserv. ZVU računa, da bo ob koncu tega leta nakazala v navedene namene 1 milijardo lir kot predujme.

Iz valutnega sklada bo v teku tega poslovnega leta nakazano 3,1 milijarde lir za gradnjo šestih mešanih ladij (za prevoz blaga in potnikov) in 2,3 za izvršitev nekaterih javnih del, kakor za gradnjo industrijskega pristanišča v Zavljah in za obnovo pristaniških naprav v Trstu. Iz drugih skladov bo ZVU dala posojilo 200 milijonov lir srednji in mali industriji ter obrtnikom.

V okviru javnih del ZVU je bilo po vojni obnovljenih 18.841 stanovanj, zgrajenih pa na novo 433; in 1.040 stanovanj bo dograjenih do konca tega leta.

(V uradno poročilo, kakor so ga prinesli tržaški dnevniki so se vrile nekatere številčne napake. Gre za investicije v znesku 2 milijardi in 5 milijonov lir, kakor poročata dnevni tisk, temveč za 2,5 milijarde; prav tako je bilo dejansko obdobje 3,1 milijarde lir za graditev ladij in 2,3 milijarde za javna dela, a ne 3 milijarde in 1 milijon, oziroma 2 milijardi in 3 milijone lir.)

V navedenem programu pogrešamo pojasnilo, pod kakšnimi pogoji se bodo dajala posojila tržaški industriji. Ne gre samo za obresti in rok povračila, temveč važnejše je vprašanje, ali bodo krediti dani domačim podjetjem. Mar ni nevarnost, da pojdje krediti za pojačanje podjetij, ki so povsem v rokah italijanskega kapitala in ki rušijo posredno ali neposredno temelje gospodarske neodvisnosti STO-ja. Da, dogaja se celo, da podjetja, ki prejemale od ZVU ogromne kredite, preganjajo delavstvo, ki brani jezično enakopravnost, priznana v Tržaškem statutu.

Ko gre za financiranje tržaških ladjedelnih in plovnih družb, opo-

Vestnik Slovenskega gospodarskega združenja

SEDEŽ: TRST U. ICA F. FILZI 10/I. TEL. 78-08

DELOVNE KNJIZICE

Po ukazu ZVU z dne 14.8.1948, št. 325, objavljenem v Uradnem listu št. 34 z dne 21. avgusta, se bodo rednim potom izdajale delovne knjizice (elbretti di lavoro) samo takim delojemalcem, ki so italijanski državljanji in na zakonit način vpisani v seznam stalnega prebivalstva.

Delavcem in nameščencem, ki niso italijanski državljanji, a so vpisani pravilno v register stalnega prebivalstva ene izmed občin britsko-ameriškega področja, izda delovno knjizico inspektorat za delo na prošnjo delodajalca, pri katerem so ali pri katerem nameravajo biti nameščeni, in to s pridržkom odobritve načelnika departmana za delo.

NAJEMANJE, ODPUSCANJE IN VPISOVANJE DELAVCEV

Kakor znano, veljajo za najemanje, odpuscanje in vpisovanje delavcev in nameščencev na britsko-ameriškem področju STO-ja predpisi splošnega ukaza ZVU št. 72, objavljenega v Uradnem listu št. 4 z dne 15.11.1946. Ti predpisi so doslej veljali za vsa zasebna podjetja («ditte, firme»), javna podjetja in ustanove ter za poldržavne ustanove; izzete so bile osebe, ki so v staležu stalnih uradnikov («di ruolo»).

Vsled ukaza št. 327, objavljenega v Uradnem listu št. 34 z dne 21. avgusta 1948, se navedena določba tako spremeni, da veljajo predpisi splošnega ukaza št. 72 za vse zasebne tvrdke, za javne ustanove in urade — vstevši urade, oddelke in ustanove krajevne uprave — ter za poldržavne ustanove; osebe iz staleža stalnih uradnikov so še nadalje izzete.

IZ URADNEGA LISTA ZVU št. 35

- Uradni list ZVU št. 35 z dne 1. septembra 1948 prinaša med drugimi sledeče predpise:
1. ukaz št. 237 o valoriziranju zaradi prilagoditve tečaju denarja, važen za trgovske družbe in pravne osebe, ki se jim dajevek odmerja na podlagi bilance;
 2. ukaz št. 311 o prodajni ceni za državni saharin za farmacevtske namene;
 3. ukaz št. 313 o odpravi erarne pristojbine na živo srebro;
 4. ukaz o znižanju pristojbine za dovoljenje uvoza ladij, nabavljenih v inozemstvu;
 5. ukaz št. 251 glede potrdil o imovini, blokirani v Zedinjenih državah;
 6. ukaz št. 323 o podaljšanju rokov v primeru izrednih dogodkov (se nanaša na opravo sodnih dejanj);
 7. ukaz št. 332 o pooblastilu družbi «Selveg», da zviša ceno električnemu toku na 2300% cen, ki so bile blokirane leta 1942;
 8. upravni ukaz št. 89 o imenovanju novega upravnega odbora Javnih skladišč (MM. GG.);
 9. objavo št. 24 o minimalnih plačah uslužbencev zasebnih učnih zavodov.

NOVOSTI V MEDNARODNIH ODNOSIH

Madžarska-Brazilijska. Nedavno sklenjena trgovinska pogodba predvideva izmenjavo blaga v vrednosti 10 milij. dolarjev. Madžarska bo dobavljala bombaž, kakao in surovine za industrijo, dobavljala pa cement, ure, šivalne stroje, bicikle, srebrnino, radijske aparate, vina, sadne konzerve.

Avstrija - Turčija. Sklenjen je trgovinski sporazum za kompenzacijsko izmenjavo avstrijskih izdelanih lesenih hiš za turški tobak. Vrednosti izmenjav bo znašala 1,8 milij. dolarjev.

Avstrija - Poljska. Pred kratkim sta državi sklenili trgovinski in plačilni sporazum z veljavnostjo do 30. junija 1949. Gre predvsem za dobavo 1,8 milij. poljskega premoga, ki ga bo plačala Avstrija do polovice s svojim izvozom, do druge polovice pa z devizami. Vrednost izmenjave bo znašala do 26 milij. dolarjev.

Italija - Madžarska. Madžarska je odpovedala Italiji trgovinski sporazum, katerega veljavnost steče 15. oktobra, z motivacijo, da je s tehničnega vidika preveč zamotan in da zavira razvoj trgovinskih odnosov med obema državama. Pogajanja za novo pogodbo se bodo začela v oktobru.

CSR - Avstrija. Nedavno je bil podpisan na Dunaju trgovinski sporazum, na podlagi katerega bo CSR izvažala v Avstrijo sladkor, hmelj, steklenino, avtomobile, stroje, tkanine in obutev. Avstrija na Češkoslovaško pa rudnine, sodo, umetno volno, jeklo, aluminij, magnezit, industrijske naprave, kemične proizvode, orodje in elektrotehnični material.

Italija - Belgija - Luksemburg. Ker je potekla veljavnost dosedanje trgovinske pogodbe, so se prizadete države dogovorile za provizoričen režim, ki bo trajal od 5. septembra do 5. decembra 1948 in na temelju katerega se bo vršila trgovinska izmenjava izključno z reciprocnimi posli. V tem obdobju pa se bodo lahko izkoristila tudi uvozna in izvozna dovoljenja, ki jih je italijansko ministristvo za zunanjo trgovino že izdalo do 4. septembra.

Italija-Biclonija. Prve dni septembra so predstavniki obeh dežel podpisali novo trgovinsko pogodbo in nov plačilni sporazum. Pogodba, ki predvideva izmenjavo blaga v vrednosti nad 100 milij. dolarjev, bo veljala do 30. junija 1949. Italija bo izvažala v prvi vrsti zelenjavo in sadje, živila, konopljo, rajon, semena, svilo, odpadke, dušikova gnojila, železniški material, žveplo, živo srebro, lojevce, kemične proizvode, plutovino, taninske ekstrakte, električne kable itd., uvažala pa premog, razbitine, železarske proizvode, les, težko topljive snovi, stroje, kemične proizvode, barvila, krompir, hmelj, precizijske instrumente, kalij.

Belgija - Romunija. Državi sta sklenili trgovinsko pogodbo za izmenjavo blaga v vrednosti ene milijarde frankov. Belgija bo dobavljala razne industrijske proizvode, električne naprave in tekstil, Romunija pa petrolejske proizvode in živila.

Turčija. Turško ministristvo za zunanjo trgovino je dovolilo izvoz pistacij proti plačilu v dolarjih, švicarskih frankih ali svobodnih devizah.

Izrael. V izraelski državi izdaja uvozna dovoljenja Import & Export Licensing Authority, Hadar House, v Tel Avivu. Nova uvozna dovoljenja se izdajajo samo v okviru razpoložljive valute in se daje pri tem prednost blagu, ki se smatra, da je prvenstvene važnosti za gospodarstvo države, to se pravi za živila, stroje, avtomobile in surovine. Stara uvozna dovoljenja se morajo predložiti v ponovno potrditev, vendar doslej uvoz blaga na podlagi starih dovoljenj ni naletel na težkoče, čeprav ni bilo zadoščeno temu pogoju. Arabski del Palestine doslej še ni izdal predpisov za uvoz in izvoz.

Lorenzova zbirka znamk iz časov zasede Italije v kolonijah kakor tudi med drugo svetovno vojno v Ljubljani in Crni gori je zgodovinski dokument in ne le filatelistična posebnost.

Zadrsko zbirko cenijo na preko 2 milijona lir četudi je nepopolna. V tej kolekciji je tudi edinstveni primerek jugoslovanske 50 dinarske znamke zračne pošte, ki ima napis «Commissariato civile» narobe tiskan. Kako je prišlo do tega narobe obrnjenega tiska, je tajnost; toda gotovo je, da je samo ena taka znamka na svetu.

Lastnik se zaveda njene vrednosti in jo je cenil na okrogla 2 milijona lir. Od mnogih okoliščin pa je odvisno, ali se bo našel primeren kupec.

Večje povpraševanje je bilo po znamkah Anglije in njenih dominionov, ker je znano, da imajo te države najmanjše število izdaj znamk in so vrhu tega posebno privlačne zaradi lepe oblike. Gle-

NOVA ČEŠKOSLOVASKA IZVOZNA IN UVOZNA PODJETJA

Z zakonom z dne 28. aprila 1948 se je češkoslovaška zunanja trgovina na novo uredila tako, da se posli zunanje trgovine in mednarodne speditije pridržijo izključno takim podjetjem, ki jih bo za to določil minister za zunanjo trgovino. Njemu je pridržano tudi odločanje o obliki in o mejah dejavnosti uvoznih in izvoznih podjetij.

Kot prve v okviru nove organizacije centralizirane zunanje trgovine so bile ustanovljene sledeče družbe, ki so pričele delovati 1. septembra:

1. CHEMAPOL d.d. za uvoz in izvoz kemičnih proizvodov in surovin s sedežem v Pragi II, Panska, ul. 9, tel. 27944 (brz. naslov: «Chemapol»). Družba sme tudi sprejemati zastopstva inozemskih tvrdk in ustanavljati lastna zastopstva v tujini.
- Uvoz ali izvoz v njeno pristojnost spadajoči predmetov na podlagi dovoljenja, ki je bilo izdano pred 1. septembrom. Se more izvršiti mimo te družbe do 1. januarja 1949.
- Vse to velja tudi za naslednja podjetja.

Posebnosti filatelistične razstave v Trstu

Malo kupčij, več propagande

Več oboroženih stražnikov in policijskih agentov pri vstopu in v notranjosti Verdijevega gledališča kjer je bila filatelistična razstava, je vzbujalo slutnjo, da so bili storjenji izredni varnostni ukrepi, ki ob takih prilikah niso v navadi. Gledališka dvorana je bila tiste dni podobna skrbno zastraženi državni zakladnici.

Teško je reči, kolikšna je mogla biti vrednost razstavljenih znamk. Vsekakor cene nekaterih znamk presegajo milijone, cene kompletnej zbirke pa čez desetine milijonov. Na vsak način filatelisti sami najbolje vedo ceniti svoje iz vztrajnosti in v velikimi denarnimi žrtvami pridobljene zbirke. Vedo pa tudi za natančno mero poželjivosti svojih tovarišev filatelistov, ki so si zamaš s posebno strastjo ogledovali redke in zanimive znamke vseh držav na svetu.

V nalašč napravljenih omarih s steklenimi vrati so tržaški razstavljalci Pucalovich, Ravasini, Lorenz, Jamar, Delpin, Gal, Donda, Bosco, Sancin, Cerenizza in drugi pokazali svoje lepe zbirke ali pa samo bolj redke zanimivosti iz svojih zbir. Največjo pozornost sta zbuvali Pucalovicheva in Ravasinijeva zbirka («Toscanina»). Ta zbirka je najpopolnejša, ker vsebuje vse znamke iz Napoleonove dobe in kraljestva Etrurije od 1.1763 do 1867. Posebno pozornost je zbuvala zbirka pisem iz te dobe (brez znamk, ker jih še ni bilo v prometu) s pečati kakor «disinfettata nel Lazaretto S. Rocco di Livorno», «Netta fuori dentro Lucca», «Ufficio di Sanità alla bocca del porto». Razna pisma naslovljena v Rim, Neapelj, Milan, Livorno, Luko z omenjenimi pečati označujejo, da so dezinficirana proti bakteriom kolere, ki je takrat razsajala po Italiji. Vrednost te zbirke je težko preценiti, vsekakor občudovanja vredna redkost.

Zbirka ponarejenih znamk bi po pojmovanju poštenih ljudi morala biti brez vrednosti. Toda številni zbiralci na svetu mislijo prav narobe. Takšne znamke posebno ugajajo in so visoko cenjene.

Lorenzova zbirka znamk iz časov zasede Italije v kolonijah kakor tudi med drugo svetovno vojno v Ljubljani in Crni gori je zgodovinski dokument in ne le filatelistična posebnost.

Zadrsko zbirko cenijo na preko 2 milijona lir četudi je nepopolna. V tej kolekciji je tudi edinstveni primerek jugoslovanske 50 dinarske znamke zračne pošte, ki ima napis «Commissariato civile» narobe tiskan. Kako je prišlo do tega narobe obrnjenega tiska, je tajnost; toda gotovo je, da je samo ena taka znamka na svetu.

Lastnik se zaveda njene vrednosti in jo je cenil na okrogla 2 milijona lir. Od mnogih okoliščin pa je odvisno, ali se bo našel primeren kupec.

Večje povpraševanje je bilo po znamkah Anglije in njenih dominionov, ker je znano, da imajo te države najmanjše število izdaj znamk in so vrhu tega posebno privlačne zaradi lepe oblike. Gle-

2. Češkoslovaška d.d. za uvoz stekla s sedežem v Pragi II, Revolučni 2, tel. 60754-59.
3. Češkoslovaška keramina, d.d. za izvoz in uvoz, s sedežem v Pragi II, U Pujčovny 9, tel. 29841.
4. CENTROTEX, češkoslovaška d.d. za uvoz in izvoz tekstila in oblačil, s sedežem v Pragi II, Na Porici 24, tel. 60491, 23445.
5. Češkoslovaška d.d. za izvoz hmelja s sedežem v Pragi II, Dlačžena 2, tel. 23241, v čije izključno pristojnost spada izvoz hmelja že od 1. avgusta.
6. OLEASPOL, češkoslovaška d.d. za uvoz in izvoz oljnih proizvodov, s sedežem v Pragi II, Stepanska 63, tel. 32547. Družba je izključna koncesionarka za uvoz oljnih semen, maščob in olj. Tudi tu veljajo stara uvozna dovoljenja do 1.1.1949, razen za posle, ki sta jih sklenili Zadržna korporacija tovarn margarine in mila v Pragi in tvrdka Teitsch & Co. v Pragi; njihovi že sklenjeni posli so prešli v pristojnost Oleaspola že s 1. septembrom.

Pripomniti je treba, da zaenkrat tem podjetjem še niso pridržani vsi artikli njihove stroke. Seznam njim pridržanih artiklov je bil objavljen v češkoslovaškem uradnem listu št. 149 z dne 5. avgusta.

Poleg teh šestih je predvidena ustanovitev še nadaljnjih uvoznih in izvoznih podjetij, vse dokler ne bo uvoz in izvoz centraliziran izključno v družbah, ki jih bo kontroliralo ministristvo za zunanjo trgovino.

de poslovne strani je bila razstava po mnenju opazovalcev manj uspešna. V času vojne in vojni je znamka zaradi valutne nestalnosti mnogim služila za varnejše nalaganje denarja. Sedanja finančna in gospodarska depresija pa je izzvala skoro popoln zastoj v tej trgovini.

Borza v Verdijeji dvorani je bila sicer precej živahna, toda bolj zaradi ogledovanja katalogov znamk trgovcev iz Milana, Neaplja, Rima, Geneve, in drugih italijanskih mest, kakor pa zaradi zamenjave ali omembe vrednih kupčij. Inozemskih trgovcev ni bilo vzlic «mednarodnosti» razstave.

V resnici je bila ta mednarodnost samo na papirju, ker je organizacijski odbor dal prireditvi povsem ozek provincialni okvir z očitvidnim namenom, da se tudi iz te prireditve napravi propagandno orodje za italijanstvo Trsta. Znano nam je, da so bili mnogi člani tržaškega filatelističnega društva nasprotni temu početju; saj bi bil Trst prav lahko organiziral razstavo vsaj za vse svoje gospodarsko zaledje, na mesto da se je spustil na raven italijanskega provincialnega mesta.

Socialne razmere po svetu

Glede zunanje-trgovinskih izpre-

Gospodarska nujnost zblizuje Vzhod in Zapad

V zadnjem času je Zapad dal več pobud za gospodarsko zblizanje z vzhodnimi državami. Tako se Anglija pogaja s Sovjetsko zvezo za dopolnitev sedanje trgovinske pogodbe. Italija je poslala v Moskvo posebno delegacijo, ki naj bi navezala trgovinske stike s sovjetsko zvezo. Evropski gospodarski odbor OZN je v svojem poročilu o gospodarskem stanju v Evropi postavil načelo, ki naj velja kot osnovna smerica za gospodarsko politiko zapadnih držav: Evropa mora do 1. 1952 (ko se zaključi Marshallov načrt) postati neodvisna od ameriške pomoči. V ta namen je treba predvsem pospešiti trgovino med zapadnimi in vzhodnimi državami in obseg trgovinske izmenjave kar petkrat. Tudi del ameriškega tiska poudarja potrebo po poglobitvi trgovinskih stikov med Zapadom in Vzhodom in proti koncu septembra se bodo izvedenci Evropskega gospodarskega odbora posvetovali v Zenevi prav o tem, kako bi se dala pospešiti izmenjava blaga med vzhodnimi in zapadnimi državami. New-York Times poudarja, da so gospodarski izvedenci mnenja, da bi zapadne evropske države, ki so se priključile Marshallovemu načrtu lahko zmanjšale svoj primanjkljaj nasproti ZDA vsaj za eno petino, ko bi oživela trgovina z vzhodnimi državami.

Pri samih Američanih se pojavlja dvom v koristnost Marshallovega načrta, ker se boje, da bi se zapadna Evropa popolnoma ne uspalna in utenila v dolarskem ožračju ter bi potem stalno trkala na ameriška vrata. Znani švicarski gospodarstvenik prof. Roepke je v «Neue Zuercher Zeitung» opozoril Marshallove države na možnost, da ne utegne po štirih letih izvajanja Marshallovega načrta ničesar ostati razen ogromnega birokratskega aparata ako se čimprej ne uredi medevropska trgovina in notranje gospodarsko stanje v posameznih državah ako se ne reši vprašanje uravnovešanja plačilnih bilanc in se ne pravilno razdeli proizvodnja v posameznih državah v duhu naravnih pogojev za razvoj gospodarstva ter končno spravi z dnevnega reda valutno vprašanje. Prav zaradi tega niso po njegovem mnenju dosedanje milijarde dolarjev dosegle svojega namena in so zapadne evropske države še vedno odvisne od dolarske pomoči.

New-York Times se bavi z vprašanjem pozitivne zapadno-vzhodne trgovine in opozarja Zapad na radikalne izpremembe v notranjem gospodarstvu vzhodnih držav in v njihovih trgovinskih odnosih do Zapada. Poljska n.p. izvažata danes steklo, steklene izdelke, sladkor in cement v zapadne države medtem ko se pred vojno sploh ni pojavila s takimi blagom na zunanjih trgih Vzhodna Evropa, pravi ameriški list, ni po vojni izvozila na Zapad ne žitaric — razen nekaj sovjetskega žita — prav tako ne posebno mnogo stavbnega lesa, pač pa prekaša izvoz poljskega premoga predvojnega. Pred vojno so 50% izvoza iz Poljske, Madžarske, Jugoslavije in Bolgarije predstavljala živila in les.

memb poudarja «New-York Times», da je Nemčija pred vojno prevezela ¼ vzhodnega izvoza (razen sovjetskega), medtem ko je šlo lansko leto v Nemčijo samo 2% izvoza vzhodnoevropskih držav. Nikakor ni verjetno, da bi Nemčija v bližnjem času spet dosegla svoje nekdanje postojanke, pač pa je gotovo, da jugovzhodne evropske države ne želijo, da bi zopet zašle v takšno gospodarsko odvisnost od Nemčije. Iz razvoja trgovinskih odnosov med jugovzhodnimi državami in Sovjetsko zvezo se vidi stremenjeje Sovjetske zveze, da nadomesti praznoto, ki je nastala v Podonavju po zlomu Nemčije.

Ob zaključku poudarja «New-York Times», da bi se s pozitivno trgovino med Zapadom in Vzhodom dala zmanjšati pasivnost zapadne Evrope nasproti Ameriki čez 1/5. Zapadne države naj bi na posebnih pogajanjih skušale pregovoriti predstavnike vzhodnih držav, da bi svoje gospodarske načrte priključili potrebam zapadne Evrope, in sicer tako da bi vzhodne države dobavljale zapadnim državam večje količine žitaric lesa in drugega blaga, ki ga nedostaja Zapadu. V tej smeri se bodo razvijala tudi jesenska pogajanja med vzhod. in zapad. državami.

Znana ameriška revija za zunanje zadeve «Foreign Affairs» tudi uvideva potrebo pospešitve trgovinske izmenjave med Zapadom in Vzhodom, vendar kot politična revija zagovarja mnenje, da je treba najprej izgraditi gospodarstvo v zapadni Evropi in tako dvigniti proizvodnjo, da bi vzhodne države dobile vtis, da so zapadne države gospodarsko in vojaško čvrsto povezane, na kar bi same iskale stik z Zapadom. Ker je gospodarstvo vzhodne Evrope predvsem kmetijsko, gospodarstva zapadne Evrope pa večinoma in dustrijske prirode in ker so industrije držav kakor Poljska in Češkoslovaška navezane na izvoz, lahko računano, da bo končno prodrla mizel o pospešitvi trgovinskih vezel med obema predeloma. Tako meni «Foreign Affairs».

Slovenske otroke v slovenske šole!

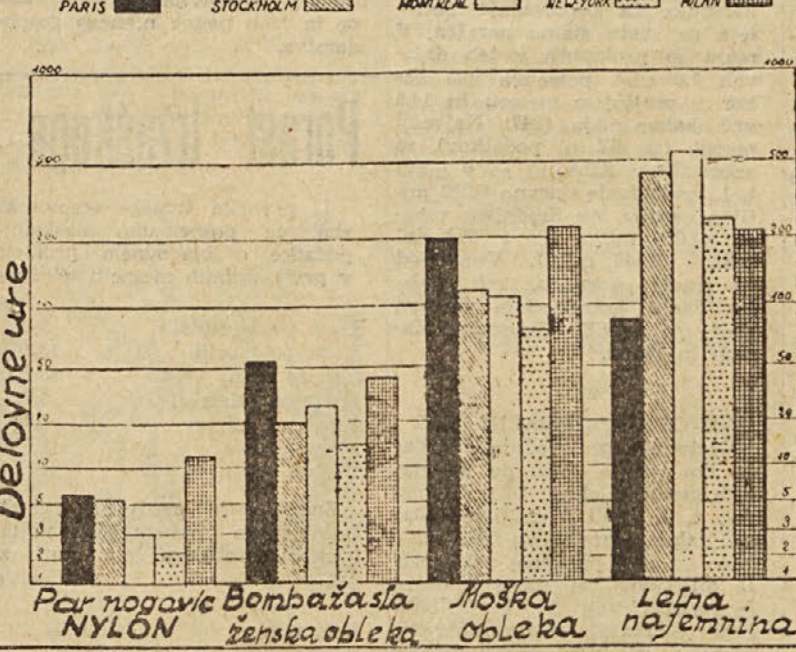
«Giornale di Trieste» je postavil na čelo ostre in zvijačne gonje proti slovenskim šolam vseh vrst, tudi proti strokovnim, ki se da primerjati edino z nekdanjimi napadi fašističnega tiska. Ta gonja je zgodovinski dokument miselnosti in pojmovanja ljudi, ki se postavljajo v pozo branilcev zapadne civilizacije, pred vsem svetom in bi si je Slovenci skoraj morali želesti, da bi pred svetom laže razgalili te ljudi, ko ne bi bilo nevarnosti, da zapelje nepoučene med oblast niki in izzove med starši in našimi dijaki malodušje.

To poglavje sodi sicer v politiko, toda morali smo se ga dotakniti, ker je napad naperjen tudi proti strokovnemu slovenskemu šolstvu. Nimamo dovolj prostora na razpolago, da bi natančneje razčlenili izvajanja omenjene ga lista ali pa glasila italijanske liberalne (!) stranke «Ida Liberales». «Giornale» je doslej posvetil ščuvanju proti slovenskim šolam in mirnemu sožitju med obema narodnostima, že sedem članov. Pribiti bi samo hoteli, da je obstanek slovenskih šol zajamčen v samem Tržaškem statutu, ki priznava popolno enakopravnost slovenskega in italijanskega jezika ter obeh narodnosti, in da je bilo varstvo nad izpolnjevanjem statuta poverjeno Varnostnemu svetu OZN, najvišji politični mednarodni organizaciji. Ne moremo si misliti, da bi se dala prosvetna politika ZVU zavesti od takšnih časopisnih gonj in nato razgaliti pred Varnostnim svetom.

Zato, Starši, vpišite mirno svoje otroke v naše strokovne šole, ki jih bodo pripravile za življenjsko borbo in jim odpre v širni svet, daleč preko ozkih meja tržaškega ožračja, zastupljenega z gonjami kakor jih prireja «Giornale di Trieste». Področje udeleževanja in možnosti zaposlitve naših strokovno izobraženih ljudi se bo razširilo, ko se dokončno uveljavi Tržaški statut. Trstu se odpirajo nove naloge kot zvezni točki v trgovini med Zapadom in Vzhodom, ki se bo gotovo še bolj razvila. Za izvrševanje te naloge je potrebno znanje jezikov in poznavanje razmer na Vzhodu in Zapadu.

ZVU je v načelu odobrila ustanovitev slovenske dvorazredne trgovske šole kakršno smo Slovenci imeli že pred vojno - in nižje industrijske šole pod pogolem, da se priglasi dovolj dijakov. Od nas samih je torej odvisno, ali te šole dejansko tudi dobimo.

KOLIKO DELA ZA OBLEKO IN NAJEMNINO

Grafikon, ki smo ga ponatisnili iz nekega pariškega lista; ponazoruje življenjsko borbo povprečno plačanega nameščenca, ki prejema približno enako plačo kakor strokovni delavec, in sicer v Parizu, Stockholmu, Montrealu, New-Yorku in Milanu, kjer so življenjski pogoji približno enaki kakor v Trstu. Višina posameznih stolpcev nam pove, koliko ur dela je potrebno v omenjenih mestih, da si nameščenec zasluži par nogavic, žensko ali moško obleko in najemnino. Glede nogavic in obleke so si na najboljšem Američani, na najslabšem Italijani. Najemnino so najnižje v Franciji, vendar je bil nedavno v francoskem parlamentu izglasovan zakon o povišanju najemnin; v Italiji se takšen zakon pripravlja.

ITALIJANSKI URADNI VALUTNI TEČAJ

1. septembra 1948

Valuta:	Uradni:	Carinski:	Zelez. tečaj:
Angleški funt	1411.38	1936.—	1980.—
Argentinski peses	87.50	143.74	—
Avstrijski šiling	—	—	37.—
Belgijski frank	7.99	13.12	13.70
Brazilski cruzeiro	19.08	31.34	—
CSR krona	—	—	7.50
Danska krona	72.98	119.89	102.—
Egiptski funt	1447.25	1985.—	—
Francoski frank	1.6324	2.20	2.30
Holandski goldinar	131.77	131.77	193.—
Indijska rupija	105.70	145.20	—
Južnoafriški funt	1402.45	1931.17	—
Kanadski dolar	350.—	575.—	—
Norveška krona	70.57	70.57	72.—
Novozelandski funt	1129.10	1552.68	—
Portugalski scudo	14.20	23.17	23.85
Španska peseta	31.96	31.96	33.—
Švedska krona	97.23	159.94	164.—
Švicarski frank	81.59	144.—	149.—
Turški funt	124.43	204.42	208.—
USA dolar	350.—	575.—	589.—

TRŽNI PREGLED

Splošna težnja po podražitvi, ki se je pričela meseca julija in se nadaljevala avgusta, se je v prvih dneh septembra nekoliko ublažila. V zadnjih dneh pa je bilo opaziti tudi zmerno nazadovanje cen zlasti pri nekaterih kmetijskih proizvodih. Potrošniki so odgovorili na podražitev z zmanjšanjem nakupov, ki so povzročili znatno zmanjšanje blagovnega prometa. To bi pomenilo, da so tržne cene pri sedanjih okoliščinah dosegle najvišjo točko napram kupni zmogljivosti potrošnikov. Mnogi opazovalci so mnenja, da predstavlja sedanja tržna faža le kratak odmor v počasnem, toda trajnem razvoju nadaljnje podražitve. Razvoj tržišča v bližnji jeseni, bo pokazal, ali je gornja ugotovitev utemeljena. Vsekakor pa ni pričakovati vsaj za zdaj velikih tržnih sprememb v eni ali drugi smeri. Za Trst sam je zanimivo vprašanje, kakšno posledico bo rodila nova podražitev racioniranega boga. Novi ukrepi bodo brez dvoma vplivali na splošni tržni položaj. V prvi vrsti pa bodo zmanj-

KRMA
Zaradi dobrega pridelka so cene krme v zmerem nazadovanju. V Trstu so cene krme okrog 20-25% višje nego na bližnjih krmnih tržiščih. Za primerjavo navajamo naslednje cene:
Padova: za stot feč proizvajalec: seno 800-900; lucerna I 900-1.000, II 750-850; slama 400-500. Za boljše vrste sena plačujejo tudi na nekaterih tržiščih do 1.800 lir za stot.

LES
Na lesnem trgu vlada še vedno precejšnje mrtvilo. Na italijanskih tržiščih predvidevajo nadaljnje nazadovanje cen. Poleg uvoza jugoslovanskega, češkoslovskega in avstrijskega lesa napovedujejo uvoz lesnega materiala iz angleškega in ameriškega področja Nemčije v znesku 500.000 dolarjev do 30. junija 1949.

V Milanu veljajo za primer naslednje cene: jelovina in smrekovina, žagana konično, II sortiment lir 25-27.000, III 16-18.000 lir; morali 25-27.000, meseceni isti sortimenti lir 30-32.000 ter 18-19.000; tramovi u. Trst 11-13.000. Zagana orehovi-

jelovina in smrekovina »ombante« 18.000 za kub. m v prostem pristanišču.

Iz Torina poročajo, da so cene lesa v nazadovanju. Mnogi trgovci lesa so v tem središču zašli pod stečaj. Povpraševanje po lesu s strani industrije je še vedno daleč pod normalno količino.

AVTOMOBILI
Na tržaškem tržišču rabljenih avtomobilov se sklepajo kupčije z rabljenimi avtomobili po naslednjih cenah: FIAT 1500 lir 300-900.000; FIAT 1100 300-800.000; FIAT 250-450.000. Lancia Aprilia 750.000-1.300.000; Lancia Ardea 700-950.000; Alfa Romeo 1.000.000-3.000.000; Bianchi 250-400.000; Mercedes 600.000-1.400.000; Opel Kapitän 350-450.000; Packard 2.750.000-2.900.000; Chrysler 2.300.000-2.500.000; Studebaker 1.900.000-1.950.000; FIAT 666 2.200.000-2.300.000; OM Ursus 1.200.000-1.300.000; Dodge 250-300.000; Ford Jeep 240-260.000; Lancia RO 800-900.000.

Dovoljenja za potovanje v Jugoslavijo

Da bi prihranila občinstvu nepotrebno izgubo časa, je Gospodarska delegacija FLRJ v Trstu uvedla nov način izstavljanja potnih dovoljenj. Novost je predvsem v tem, da se prošnje pošiljajo po pošti.

Gospodarska delegacija FLRJ v Trstu izstavljačasne potne dovolilnice državljanom Svobodnega tržaškega ozemlja v anglo-ameriškem pasu. Potna dovoljenja prebivalcem jugoslovanskega pasu izstavlja VUJA (Vojaška uprava Jugoslovanske armije) v Kopru. Jugoslovanski državljani dobijo pri delegaciji v Trstu »pro-pustnice« (passavant). Italijanski državljani morajo imeti redni potni list, na katerega delegacija da vizum. Iz tega se vidi, kako je važno vprašanje državljanstva in da mora prosilec to rubriko na vprašalni polji natančno izpolniti.

Kdor želi potovati v Jugoslavijo, naj si nabavi pri tržaških potovalnih uradih, kakor n.p. »Adria-Express« (ul. F. Severo št. 5) predpisani obrazec (vprašalno polo) v treh primerkih in čekovno položnico, glasečo se na Gospodarsko delegacijo FLRJ (št. 11-2375). Po položnici nakaze 300 lir in po 100 lir za vsako prilogo, ki jo morebiti priloži prošnji, da bi jo bolje utemeljil. Ko izpolni obrazec v treh primerkih, napiše se prošnjo na navaden papir, v kateri natančno razloži vzrok potovanja; priloži potrdilo o plačilu takse po položnici in tri slike ter vse pošlje po pošti na naslov Gospodarske delegacije FLRJ v Trstu (ul. Valdirivo 31 III).

Ko gre za ponovno izstavitve potnega dovoljenja, t.j. prosilec, ki je kdaj poprej že dobil dovoljenje (ali pa mu je bila prva prošnja odbita), izpolni poseben obrazec (za ponovno izstavitve), ki si ga nabavi prav tako pri tržaških potovalnih uradih, v dveh primerkih in priloži eno sliko ter sicer ravna kakor v prvem primeru.

Po odgovoru na prošnjo bo prišel prosilec na pismeni poziv Gospodarske delegacije, in sicer na dan, ki mu bo določen v pozivu. V nujnih primerih (težke bolezni, smrti in sl.), ki se dokažejo z ustrežajočimi listinami, bo delegacija izdajala tudi na osnovi osebno izročeni prošnji.

BORZA ZA LES V PADOVI

V Padovi je pravkar pričela pri tamkajšnji trgovinski zbornici borza za les. Borza je odprta vsak četrtek predpoldne. Na borzi se izvršujejo operacije na notranjem in na zunanjem tržišču. Vsak teden bodo izdajali poseben cenik za les in lesne izdelke.

Poleg tega nameravajo ustanoviti tedenske trgovske sestanke lesnih grosistov v Bocnu, Tridentu, Bellunu in Vidmu.

Pobuda za to je bila dana na kongresu lesnih trgovcev v Trevizu, kjer so tudi odobrili predlog, naj bi se sestavil poseben seznam tvrdik, ki bi bile edine upravičene sklepati posle z inozemstvom.

Angliška industrija izdeluje nov hladilnik, v katerem se kuhano meso lahko ohrani do 12 mesecev.

Odgovorni urednik: Dr. MIRKO KORSIC
Tiskalna Zadruga tiskarna v Trstu

BORZA

VALUTE V MILANU				VREDNOSTNI PAPIRI V TRSTU			
	1-IX	16-IX	Min. Maks	1-IX	16-IX	Min. Maks	
Funt Sterling zl.	8.750	8.900	8.750 8.900	Južna železnica	2.300	2.200	2.175 2.300
Napoleon	6.500	6.750	6.500 6.750	Splošne zavarov.	9.200	9.100	8.850 9.250
Dolar	587	605	585 605	Assicuratrice	1.100	990	1.045 990
Francoški frank	150	150	149 150	Riun. Adr. Sic.	2.250	2.200	2.075 2.250
Švicarski frank	149	155	148 155	Jerolimih	1.600	1.600	1.600 1.600
Funt št. papir	1.625	1.625	1.625 1.625	«Istra - Trst»	710	710	710 710
Zlato	920	920	920 930	«Lošinj»	4.000	4.000	4.000 4.000
				Martinolič	1.025	1.100	1.000 1.100
				Premuda	3.900	3.765	3.765 3.950
				Tripkovič	5.575	5.750	5.575 5.650
				Openski tram	1.020	1.020	1.020 1.020
				Terni	455	450	433 458
				ILVA	290	268	272 290
				Zdr. jad. ladjed	311	320	311 320
				Ampelca	300	300	300 300
				Arrigoni	320	320	320 320
				Soške cementarne	135	135	135 135

šali kupno zmogljivost potrošnika in povzročili nadaljnjo omejitve blagovnega prometa.

ZIVINA
Na bližnjih tržiščih, kjer se Trst oskrbuje z mesom, je ponudba goveje živine narasla. Cene so zaenkrat stalne. Negotovost vlada pri kupoprodaji prašičev, kjer se opaža precejšnja razlika med različni trgi.

Rovigo: za kg. žive teže: Voli 280 do 300; krave 270-290; teleta 400 do 420. Prašiči pitani 440-460; prašički 400-420. Kokoši 480-500. Zajci 150 do 160; race 300-320, gosi 200-250. Reggjo Emilia: Voli I 290-320, II 250-290; krave I 260-290, II 220 do 260; teleta 50 do 70 kg lir 380-420. 70-90 kg 420-460, nad 90 kg lir 450 do 500. Prašiči do 150 kg lir 410 do 420, do 180 kg lir 420-480, nad 180 kilogramov 450-470; prašički 18-20 kilogramov lir 410-430, od 20-25 kg 400-420. Kokoši 450-500, faraonke 500-550; zajci 120-150 lir za komad.

ZITARICE
Zaradi malega števila nakupov je prišlo na nekaterih tržiščih do pomanjivosti pšenice pa tudi koruze.

Rovigo: Pšenica I lir 92-93 za kg, II 90-92, II 87-89; pšenična moka lir 100-105; rž 72; ječmen; oves 42; koruza 57-62.

V Trstu so cene od 10-12% višje.

OLIVNO OLJE
Cene olivnega olja so še vedno v porastu, vendar pa so se na nekaterih tržiščih južne Italije že ustabile, v nekaterih primerih pa tudi nazadovale.

V srednji Italiji kvotira olje I vrste od 530-540 lir za kg, II vrste 480 do 500, III 400-450. V Lecce je olivno olje nazadovalo za okrog 10 lir za kg in kvotira zdaj okrog 490 lir za kg.

VINO
Cene stare proizvodnje vina se držijo še vedno krepko. V južni Italiji so se pravkar pričeli prvi nakupi vinskega grozdja. V glavnem so na tem področju cene nižje v primerjavi s preteklim letom: V Apuliji so na pr. lanske leto v začetku sezone kupovali grozdje po 58-65 lir za kg, medtem ko so letos pričeli nakupe na osnovi 42-45 lir.

V Firencah za boljša vina: 11-12 stop. lir 7.700-8.700 za hl, 12-13 stop. 9.000-9.700, nad 13 stop. 9.700 do 10.500 lir.

Na svetovnem tržišču

ARGENTINA NE VE KAM S KORUZO

Argentina ne more več računati na izvoz pšenice v Marshallove države, ker ZDA in Kanada z lahkoto krijeta njihove letošnje potrebe - okoli 310 milijonov bušlov (1 bušel 27 kg). Koruze bo imela Argentina letos za izvoz okoli 3,5 milijonov ton. Lansko leto so Argentinci prodajali inozemstvu koruzo po 40 pezov (1 pez 0,8 švic. fr.), medtem ko se zdaj zadovoljujejo s ceno 34 pezov. Toda v Evropi ne bodo našli kupcev niti po tej znižani ceni. Argentinska vlada je odkupila del letošnjega pridelka po 14 pezov.

SVETOVNA PROIZVODNJA PETROLEJA NARASČA

Podatki, ki jih je zbrala neka ameriška družba iz 44 držav dokazujejo, da proizvodnja petroleja na svetu stalno narašča. V maju so proizvedli v teh državah 1,6 odst. petroleja več kakor v prejšnjem mesecu in 14,8 več kakor maja 1947. Največji porast (za SZ ni podatkov) so zabeležili v ZDA, ki so v maju t. l. pridobivale dnevno 5,502 milijona sodov, na Srednjem vzhodu (1,058 milj.) ter v Vzhodni Indiji (0,440 milj.). Vseposod pa gradijo nove naprave za izkoriščanje petrolejskih vrečev, zlasti pa v SZ, Venezueli, Kanadi in Iranu.

SVETOVNI BOMBAŽNI TRG

Svetovna proizvodnja bombaža bo znašala letos po desedanjih cenitvah okrog 28 milijonov bal, t. j. okoli 5 milijonov bal več kakor v preteklem letu. ZDA bodo od tega pridelale nekaj nad 15 milijonov bal (pred kratkim so predvidevali 14 bal). Leto 1946 je znašal severnoameriški pridelček bombaža le 8,5 milijonov bal, naslednje leto pa že 11,5 milij. Od lanskega leta razpolagalo ZDA še s 3 milijoni bal tako, da bo v prihodnjem letu na razpolago potrošnji skupno 18 milijonov bal. Računajo, da ne bo notranja potrošnja prekoračila 10 milijonov bal, medtem, ko bodo izvozili na račun dobav Marshallovskega plana kvečjemu 2,5 milijonov bal. Višek produk-

OKENSKÉ ŠIPE

V Trstu za kvadratni meter: običajne šipe italijanskega izvora s ko grosist lir 700; debelejšé šipe lir 1.250. Enake cene veljajo za uvožene češkoslovske šipe.

cije bo torej dosegel 6 milijonov bal. Vse te vesti so resno vzemirile ameriška in druga svetovna tržišča in povzročile znatno nazadovanje cen te važne surovine. Zadnje kvotacije bombaža so naslednje: Aleksandrija za kantar (99,05 funta): Ashouni 59 dolarjev (t. j. 49,23 dolarja); FGF 53 tol. (44,22 dolarja); Karanak 92 tol. (76,76 dolarja). Romba: za »candy« (84 funtov): Jarila 577 rupij (22,20 dolarja); Broach 79,2 rupij (30,48 dolarja).

JUGOSLOVANSKA UDELEŽBA NA MEDNARODNIH RAZSTAVAH

Med letošnjim letom se je Jugoslavija udeležila 14 mednarodnih razstav. V jeseni bo Jugoslavija prisotna na razstavah v Stockholmu, Plovidvu, Dunaju, Bariju, Pragi, Utrechtu in Trstu. Na skoro vseh veljesejnih razstavah Jugoslavija blagovne vzorce iz vseh panog njenega gospodarstva.

Porast tržaškega blagovnega prometa

I. proočila tržaške trgovske zbornice posnemamo naslednje podatke o blagovnem prometu v prvih sedmih mesecih letošnjega leta v primerjavi s prometom v istem razdobju v letih 1938 in 1947. (Promet je označen v stotih).

	1938	1947	1948
Uvoz po železnici	5.125.615	2.773.554	2.246.446
Uvoz po morju	13.164.595	9.816.321	12.053.497
Skupaj uvoz	18.290.210	12.589.875	14.299.943
Izvoz po železnici	5.739.148	6.910.493	8.539.326
Izvoz po morju	5.785.950	1.402.429	2.619.339
Skupaj izvoz	11.525.098	8.312.922	11.158.665
Celotni promet	29.815.308	20.902.797	25.458.608

Značilna je predvsem porast železniškega prometa v juliju in avgustu letošnjega leta, zlasti z

	UVOZ	IZVOZ		
	Julij	Avugst	Julij	Avugst
Italija	14.341	14.557	8.720	15.401
Jugoslavija	11.640	12.747	5.754	12.208
Avstrija	10.509	9.069	68.140	113.185
Čehoslovaška	4.885	5.829	4.245	7.361
Sto	904	605	690	1.281
Madžarska	173	79	1.231	665
Švica	175	2	210	588
Francija	5	90	—	204
Holandija	120	—	—	—
Bolgarija	—	—	20	—
Nemčija	—	—	250	—
Skupaj	42.644	42.976	89.260	150.893

V Argentini ni vse zlato

Peronove notranje gospodarske reforme in zlasti njegova zunanja trgovinska politika so dovedle argentinsko gospodarstvo in finančne v hudo stisko. Vlada je bila v zadnjem času prisiljena znižati vrednost peza, katerega kritje čedalje bolj izplahneva. Argentina je 1. 1946 imela 6 milijard pezov valutne rezerve, danes ima še komaj polovico. Samo zlata je zgubila za 2,5 milijard pezov. V teku prvih štirih mesecev tega leta je zlata rezerva padla za nadaljnjih 350 milijonov pezov, tako da znaša danes komaj še 700 milijonov. Ako bi Argentina v tem koraku zgubljala še nadalje zlato, bi se do konca leta njena zlata zaloga popolnoma izčrpala.

V zunanji trgovini je vladala še prva povojna leta sijajna konjunktura, ko je bilo kmetijstvo evropskih držav še na tleh. Tedaj je Argentina več ali manj diktirala visoke cene blaga, ki ga je prodajala upuščeno Evropi. Toda danes je položaj precej drugačen, saj se evropsko kmetijstvo naglo popravlja. Argentina ne more danes niti zdaleč več prodajati žito po tako visokih cenah kakor doslej. Zunanjo trgovino pa zlasti ovira zahteva argentinske vlade, da mora kupci plačevati v dolarjih. V tem pogledu Argentina ne popušča in namerava celo dogovoriti s Francijo in Italijo odpuščevati, samo da bi dosegla ta namen. Trgovina s Španijo se ne razvija v takšnem obsegu, kakor je bilo prvotno zamišljeno, ker se je zmanjšala vrednost posojila, ki ga je argentinska vlada dovolila lanske leto Španiji, in sicer zaradi razvednotenja peza.

Argentina potrebuje dolarje predvsem za nakup strojev v ZDA. Njen dolg v ZDA je silno narasel, tako da danes dolguje ameriškim bankam 250 milijonov dolarjev. Prav ta okolnost in splošni položaj na mednarodnem trgu sta prisilila argentinsko vlado k popuščanju. Doslej so se vsi razgovori med ZDA in Argentino glede nakupa raznih kmetijskih pridelkov v Argentini deloma za države pod ameriško zasedbo, kakor Nemčijo in Japonsko, deloma za izvoz v Marshallove države, razbili, ker je argentinska vlada postavljala previsoke cene.

Po ameriških poročilih iz Buenos Airesa pa so se Argentinci v zadnjem času omeščali. Zdaj so oni sestavili seznam blaga, ki bi ga radi prodali za dolarje, in sicer po cenah, ki veljajo na notranjem trgu v ZDA. Severnoameriški poslanik Bruce je prispel v Washington in prinesel s seboj te nove argentinske ponudbe. Argentina bi rada prodala predvsem koruzo (1,417.000 ton.), pšenico (117.000 ton), velike količine ječmena in ovsu, pa tudi kož. Posebno velikih količin mesa nima.

Tvrdka Caharija

sporoča, da se je v PETEK 13. avgusta prišel REĐEN AVTOBUSNI PROMET NA PROGI KOPER - KOZINA - DIVAČA in obratno. Odnod iz Kopa ob 8 (son. ura): iz Divače ob 14.15 (son. ura) V KOZINI bo zveza z avtobusom TRST - REKA in obratno v popoldanskih urah. — V DIVAČI pa bo zveza z vlakom TRST-LJUBLJANA in obratno isto tako v popoldanskih urah.

IMPORT-EXPORT

U.T.I. TEHNIČNO INDUSTRIJSKI URAD
NAČRTI - ZASTOPSTVA - INDUSTRIJSKE DOBAVE

NA TRŽAŠKI RAZSTAVI: STOJNICA 213

TRST MILAN

UL. S. NICOLÒ 7 - TEL. 47 - 17 VIA S. SISTO 9 - TEL. 152 - 834

Brzjavni naslov: UTIMPORT

Avtopodjetje S.T.A.R.
družba z o. z.

TRST-RÒJAN - Ulica Moreri 7, tel. 71-09

Prevoz blaga s hitrimi prevoznimi sredstvi

*** Cene smerne ***

TRANSPORTNA DOVOLJENJA ZA ITALIJO IN JUGOSLAVIJO